

สุวรรณภูมิโมเดล: พุทธอารยสุวรรณภูมิวิถี
กับการสร้างคุณค่าในมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม*
Suvarnabhumi Model: Buddhist Suvarnabhumi Civilization
and its Value Creation in Economic, Societal and Cultural Dimensions

¹สมบุญ วัฒนะ, ²ประยูร สุขะใจ,
³เริงวิชัย นิลโคตร และ ⁴สุวิญ รักสัตย์

¹Somboon Watana, ²Prayoon Suyajai, ³Reongwit Nilkotara and ⁴Suvin Raksat

¹วิทยาลัยศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล, ²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,

³มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, ⁴มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹College of Religious Studies, Mahidol University, ²Mahachulalongkornrajavidyalaya University,

³Rambhai Barni Rajabhat University, ⁴Mahamakut Buddhist University, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: somboon.wat@mahidol.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบการสร้างคุณค่า “สุวรรณภูมิโมเดลเชิงพุทธบูรณาการ” และ 2) เพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะรูปแบบสุวรรณภูมิโมเดลที่สร้างคุณค่าในมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมตามแบบพุทธอารยสุวรรณภูมิวิถี เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสนทนาเชิงลึก กลุ่มเป้าหมาย 20 รูป/คน และการสนทนากลุ่ม จากกลุ่มเป้าหมาย 10 รูป/คน การเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจงเลือก ล้วนเป็นพุทธศาสนิกชน เก็บข้อมูลระหว่าง 1 มีนาคม - 15 มิถุนายน 2562 ทำวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ตรวจสอบเนื้อหาด้วยเทคนิคสามเส้า และนำเสนอผลการวิจัยเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า พระพุทธศาสนาได้สร้างคุณค่าในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม สามารถพัฒนาและบูรณาการพุทธานุสติดตามรูปแบบ “สุวรรณภูมิโมเดล” ภายใต้ชื่อว่า “Buddhist Suvarnabhumi Civilization (พุทธอารยสุวรรณภูมิวิถี)” 7 ด้าน ได้แก่ 1) ทำให้ชีวิตมีสุขภาพที่ดี 2) ทำให้สังคมปลอดภัย 3) ทำให้มีพลังความคิด 4) ทำให้มีความเชื่อมั่น 5) ทำให้เกิดสุขภาพจิตที่ดี 6) ทำให้มีพลังจิตปราดเปรียว และ 7) ทำให้เกิดปัญญาจัดสมดุลชีวิต ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ คือ ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรที่จะนำต้นทุนทางคุณค่าของพระพุทธศาสนาตามมิติ 7 ด้านนี้ มาส่งเสริมพัฒนาต่อยอดเพื่อสร้างคุณค่าในมิติเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมทั้งระดับประเทศ และภูมิภาคให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ: สุวรรณภูมิโมเดล; พุทธอารยสุวรรณภูมิวิถี; พระพุทธศาสนา; คุณค่าทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

*Received June 8, 2021; Revised November 21, 2021; Accepted December 3, 2021

Abstract

The research article consisted of the following objectives: 1) to investigate and develop a value creation model on Buddhist Integrated Suvarnabhumi model; and 2) to make recommendations for the development of Suvarnabhumi model which creates values in economic, social, and cultural dimensions. The study used a qualitative research approach to collect data through in-depth interviews with 20 persons from the target group and focus group discussions with ten persons from the target group. Purposive sampling was used to identify the target group, who were all Buddhists. The data were collected between March 1 and June 15, B.E. 2562. The collected data were analyzed by content analysis, examined by triangulation technique, and presented via descriptive statistics.

From the study, it has been found that Buddhism has created values in the dimensions of economics, society, and culture which can be developed and integrated with Buddhānussati (contemplation on the virtues of the Buddha) according to the Suvarnabhumi model known as "Buddhist Suvarnabhumi Civilization". The model consists of the 7 dimensions listed as follows: 1) a healthy life; 2) a safe society; 3) empowered thinking; 4) self-confidence; 5) a good mental health; 6) a peaceful mind; and 7) and a wisdom that fosters life balance. The strategy proposal is that the government sectors and associated organizations bring these value costs of these 7 dimensions in Buddhism to develop values in the dimensions of economics, society, and culture in order to achieve sustainability at the national and regional level.

Keywords: Suvarnabhumi Model; Buddhist Suvarnabhumi Civilization; Buddhism; Economic, Social, and Cultural Values

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) ได้นำการพัฒนานวัตกรรมมาใช้ขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกมิติ เพื่อยกระดับศักยภาพของประเทศ ให้ความสำคัญต่อความคิดสร้างสรรค์ และการพัฒนานวัตกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจทั้งในเรื่องกระบวนการผลิตและรูปแบบผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ ซึ่งแผนฉบับนี้ เกิดขึ้นในช่วงเวลาของการปฏิรูปประเทศ สถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดกันมากขึ้น อีกทั้งยังได้เล็งเห็นความสำคัญจึงได้น้อมนำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9–11 เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง เกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน สอดคล้องกับเป้าหมาย

การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals –SDGs) ของสหประชาชาติ (UN) (Office of the National Economic and Social Development Council, Office of the Prime Minister, 2017)

ความสำเร็จในการพัฒนาประเทศในอดีต และความคาดหวังในการเป็นประเทศไทย 4.0 ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่ขับเคลื่อนด้วยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ที่สิ้นสุดลงในปี พ.ศ.2564 และที่กำลังจะดำเนินการตามแผนฯ ต่อไปด้วยคาดหวังให้สำเร็จในอนาคต หากมองความสำคัญของศาสนาที่ร่วมสร้างความสำเร็จดังกล่าวนี้ จะเห็นได้ว่า พระพุทธศาสนาที่ดำรงคู่แผ่นดินไทย แผ่นดินสุวรรณภูมินี้กว่าสองพันปี (Pongpanich, 2020) พุทธศาสนาจึงเป็นรากฐานสำคัญทุก ๆ มิติของประเทศ เช่น ศีลธรรม สังคม การศึกษา ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี และเศรษฐกิจ พระพุทธศาสนาจึงมีบทบาทต่อวิถีชีวิตของสังคมไทยในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งเสียชีวิต จากความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่เจริญรุ่งเรืองเริ่มต้นจากยุคสุวรรณภูมิและสืบต่อเรื่อยมาอย่างไม่ขาดสาย วิถีชีวิตของคนไทยได้ผูกพันประสานกลมกลืนกับหลักความเชื่อ และหลักปฏิบัติในพระพุทธศาสนาอย่างยาวนาน จนทำให้เกิดการปะทะสังสรรค์ทางวัฒนธรรม และสนองความต้องการของกันและกันตลอดจนผสมผสานความเชื่อและแนวปฏิบัติตามบริบทของพื้นที่ในหมู่ชนชาวไทย จนเป็นแบบอย่างที่เป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทยโดยเฉพาะ มีรูปลักษณ์และเนื้อหาเฉพาะ เน้นเด่นบางแง่บางด้านเป็นพิเศษ แยกออกได้จากพระพุทธศาสนาอย่างทั่ว ๆ ไป อาจกล่าวได้ว่า เป็นพระพุทธศาสนาแบบไทย และพระพุทธศาสนาของชาวไทย วัฒนธรรมไทยแทบทุกด้านมีรากฐานสำคัญอยู่ในพระพุทธศาสนา (Phra Bhramagunabhorn (P.A. Payutto), 2013) และจากการนับถือพระพุทธศาสนาของประชาชนนี้ได้เป็นศูนย์หลอมรวมจิตใจประชาชน มีหลักธรรมปฏิบัติเพื่อความดีงามแห่งชีวิต วิถีชีวิตมีระเบียบแบบแผน มีวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามเป็นของคนไทยเอง จากความสำคัญนี้ทำให้ภาครัฐได้กำหนดนโยบายนำมิติทางศาสนามาร่วมแก้ไขปัญหาของชาติ จึงรื้อฟื้นนำพลัง “บวร” บ้าน วัด โรงเรียน มาร่วมสร้างคุณธรรมเพื่อแก้ปัญหาต่างๆของชาติ (Department of Religious Affairs, Ministry of Culture, 2017) อย่างไรก็ตาม แม้ว่าภาพรวมของกระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศจะสะท้อนให้เห็นความสำเร็จและมีแนวทางใหม่ๆ ที่จะรองรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสังคมไทยเป็นสังคมที่มีความสุข แต่ในอีกด้านหนึ่งแล้วยังคงเผชิญกับปัญหาต่างๆ ที่ยังคุกคามสุขภาวะของสังคมไทยและทุกองคาพยพต้องศึกษาและพร้อมรับมือ เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อมและความตระหนักรู้ในการจัดการสิ่งแวดล้อม ความเหลื่อมล้ำของรายได้ ภัยคุกคามของสื่อและโลกโซเชียล (Social media) เป็นต้น (Institute for Population and Social Research, Mahidol University, 2019) ปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นและดำรงอยู่ตามพลวัตสังคมทั้งในประเทศและสังคมไทย การศึกษาและหาแนวทางใหม่ๆ และมีความต่อเนื่องในการรับมือให้ทันทั่วถึงที่จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับสังคมไทย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาพัฒนาการเกี่ยวกับสุวรรณภูมิในเชิงพื้นที่ที่รับอิทธิพลพระพุทธศาสนามารวมถึงมิติความเชื่อมโยงทางด้านพระพุทธศาสนากับเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ในสุวรรณภูมิ (Thinapong et al. 2019) จากอดีตสู่ปัจจุบัน และอนาคต ผู้วิจัยมุ่งศึกษาและพัฒนาแบบ “สุวรรณภูมิโมเดล” บนฐานคิดทางพระพุทธศาสนาในบริบทเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมเพื่อนำเสนอรูปแบบสุวรรณภูมิโมเดล และพัฒนาข้อเสนอแนะทางการส่งเสริมการเผยแพร่หลักธรรม พัฒนาความรู้คู่คุณธรรม ทั้งนี้เพื่อเป็น

แนวทางนำหลักธรรมทางศาสนาและกระบวนการทัศน์ทางการพัฒนาใหม่ๆ เช่น การพัฒนาสุขภาวะ การจัดการชุมชนเข้มแข็ง การเสริมศักยภาพความรู้ด้านสุขภาพ การพึ่งพาตนเอง มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต และการพัฒนาคุณภาพชีวิตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่มุ่งให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” คนไทยจะเป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งมิติคุณธรรม ระเบียบวินัย ค่านิยมที่ดี เป็นผู้มีจิตสาธารณะ และมีความสุข (Office of the National Economic and Social Development Council, Office of the Prime Minister, 2017) ความสำคัญดังกล่าวจะยังเป็นแนวทางการพัฒนาประเทศบนพุทธบูรณาการ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ให้ดำเนินไปอย่างสมดุล มีการพัฒนาแบบพอประมาณ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เพื่อให้การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมมีความสมดุล พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงตามแนวทางพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9 (Senanarong, 2015) ผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เป็นมงคลสูงสุดบนฐานความเชื่อถึงต้นทุนทางสังคมและวัฒนธรรมว่าสุวรรณภูมิเป็นดินแดนหรือแหล่งศูนย์กลางของความร่ำรวยมั่งคั่งและเป็นแหล่งสืบสานพุทธธรรม ดังคำว่า “แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง” บุคคลใดก็ตามเมื่อได้มีโอกาสมุ่งมาสู่เมืองสุวรรณภูมิถือได้ว่ามาสู่ “เมืองมงคลสูงสุด” เมืองวัฒนธรรมตามกระบวนการทัศน์ทางพระพุทธศาสนา ทั้งนี้เพื่อนำต้นทุนทางวัฒนธรรมคือสถาบันพระพุทธศาสนาในประเทศไทยอันเป็นดินแดนส่วนหนึ่งของอารยธรรมสุวรรณภูมิ โดยนำมาพัฒนาต่อยอดให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม สอดรับกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals –SDGs) ของสหประชาชาติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบการสร้างคุณค่า “สุวรรณภูมิโมเดลเชิงพุทธบูรณาการ”
2. เพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะรูปแบบสุวรรณภูมิโมเดลที่สร้างคุณค่าในบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมตามแบบพุทธอารยสุวรรณภูมิวิถี

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยเรื่อง “สุวรรณภูมิโมเดล: พุทธอารยสุวรรณภูมิวิถีกับการสร้างคุณค่าในบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม” เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย เรื่อง “โครงการจ้างที่ปรึกษาและวิเคราะห์ความเชื่อมโยงทางด้านพุทธศาสนากับเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสังคม สุวรรณภูมิจากอดีตสู่ปัจจุบันและอนาคต เพื่อการกำหนดยุทธศาสตร์และการวางแผนยุทธศาสตร์ของประเทศในมิติศาสนา วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสังคม” ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในคนโดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนสาขาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เลขที่ MU-SSIRB 2019/031.1202 ลงวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2562 อุดหนุนงบประมาณโดยสำนักประยุกต์และบริการภูมิสารสนเทศ สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) เป็นการศึกษาแบบคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อหาเอกสารแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยมีกรอบแนวคิดการศึกษาที่เป็นพื้นฐานการศึกษาคือ แนวคิดพุทธบูรณาการ ซึ่งสะท้อนถึงคุณค่าของพระพุทธศาสนาในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Thailand Sustainable Development Foundation, 2017) เป็นแนวคิดที่สะท้อนถึงเป้าหมายการพัฒนาสู่ความยั่งยืนทั้งมิติ การศึกษา เศรษฐกิจ และสังคม ส่วนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักการพื้นฐานตามแนวทาง “ทางสาย กลาง” ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ได้พระราชทานไว้ แนวคิดพัฒนาวัฒนธรรมเชิงพื้นที่ (Wasi, 2004) มุ่งศึกษาวิถีการดำเนินชีวิต ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่เชื่อมโยงกับพระพุทธศาสนา รวมถึงขนบ ธรรมเนียมที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละภูมิภาค และแนวคิดจิตอาสา (Wongyai, 2019) เป็นแนวคิดการส่งเสริม คุณธรรมร่วมสมัยในปัจจุบัน โดยทั้งหมดเป็นการศึกษาเชิงบูรณาการ (Integrated Approaches) เพื่อตอบ คำถามของการศึกษาและวัตถุประสงค์ ดังแผนภาพที่ 1 ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดสุวรรณภูมิโมเดลเพื่อสร้างคุณค่าในบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
ที่มา: สรุป สังเคราะห์ และพัฒนาโดยคณะผู้วิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครื่องมือวิจัย คณะผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิดทฤษฎีเพื่อให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของการศึกษา แบ่งออกเป็นแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม โดยได้ ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหาที่ต้องการศึกษา (Content Validity) ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำให้เกิดความสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้ในการ ศึกษาภาคสนาม

ขั้นตอนที่ 3 เก็บข้อมูลโดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 10 รูป/คน การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กลุ่มเป้าหมายจำนวน 20 กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเป็นพุทธศาสนิกชน เลือกกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายแบบเจาะจงเลือก (Purposive Sampling) โดยเลือกคุณสมบัติตามการคัดเลือกของคณะผู้วิจัยและจากข้อเสนอแนะของคณะกรรมการผู้ให้ทุนการวิจัย ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจากพื้นที่เป้าหมาย และผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ กำหนดคุณสมบัติคือต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญทางพระพุทธศาสนาและเป็นผู้เชี่ยวชาญทางพระพุทธศาสนาและสังคมวัฒนธรรมพื้นที่ จากพื้นที่เป้าหมายศึกษาบนเส้นทาง 4 เส้นทาง ได้แก่ เส้นทางที่ 1 กรุงเทพมหานครและนครปฐม เส้นทางที่ 2 พระนครศรีอยุธยา และสุพรรณบุรี เส้นทางที่ 3 สุโขทัย และกำแพงเพชร และเส้นทางที่ 4 เชียงใหม่และเชียงราย เก็บข้อมูลระหว่าง 1 มีนาคม- 15 มิถุนายน 2562 จากนั้นได้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และตรวจสอบความถูกต้องด้วยเทคนิคสามเส้า เพื่อให้ข้อมูลสมบูรณ์และมีความถูกต้องตามวิธีวิทยาการศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 การนำเสนอข้อมูล คณะผู้วิจัยได้เรียบเรียง สรุปผลการศึกษา และนำเสนอในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาได้องค์ประกอบหลักสำคัญต่อการขับเคลื่อนรูปแบบของสุวรรณภูมิโมเดลอันจะเอื้อต่อคุณค่า ตื่นรู้และความยั่งยืน ซึ่งเชื่อมโยงกับ “การพัฒนาพระพุทธศาสนาในรูปแบบสุวรรณภูมิโมเดลเพื่อสร้างคุณค่าในบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม” สรุปข้อค้นพบจากการศึกษาตามลำดับ ดังนี้

1. การสร้างคุณค่า “สุวรรณภูมิโมเดลเชิงพุทธบูรณาการ”

1.1. พุทธานุสัตรระดับพื้นที่ การบูรณาการพุทธานุสัตรระดับพื้นที่พบว่าการบูรณาการตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีศรัทธาต่อพระคุณของพระพุทธเจ้าทั้งทั้ง 3 ประการ ได้ส่งผลให้เกิดกระบวนการหล่อหลอม (Socialization) เป็นแนวปฏิบัติตามหลักพุทธธรรมในการดำเนินชีวิต เกิดความสงบสุข ช่วยเหลือเกื้อกูลต่อสังคม มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ด้าน ดังนี้

(1) ความสัปปายะของพื้นที่ (อवासสัปปายะ (Suitable Abode) (Phra Dhammapitaka (P.A. Payutto), 2002) บริบทของพื้นที่ประเทศไทยมีความสะดวกสบาย เหมาะสม เอื้อต่อการการทำหน้าที่ในการทำความดีเพื่อการบรรลุผลที่ดี ทั้งบรรยากาศในการอยู่ร่วมกัน เป็นสังคมที่มีปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสัปปายะ (Things Favorable to Mental Development) (Phra Dhammapitaka (P.A. Payutto), 2002) ได้แก่ “ความพร้อมด้านทุนทางสังคม” สังคมไทยมีประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและวิถีการดำเนินชีวิตที่เอื้อต่อการน้อมนำหลักพระพุทธศาสนาไปใช้ ไม่ขัดแย้งต่อศรัทธาของชุมชน การเป็นศูนย์กลางความรู้ การศึกษา ประเพณีและวัฒนธรรมระดับพื้นที่ และการได้เสริมสร้างคุณค่าด้วยปัญญาบนฐานพุทธธรรม “การเป็นศูนย์กลางศรัทธาระดับพื้นที่” ดังกรณีศึกษาวัดบางช้างเหนือที่ริเริ่มและพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชนเพื่อสังเคราะห์เกื้อกูลประชาชนในพื้นที่ เป็นศูนย์กลางของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีกิจกรรมเชื่อมสัมพันธ์และสังเคราะห์ตามหลักพรหมวิหารธรรม (Holy Abidings) และหลักสังคหวัตถุ 4 (Bases of Social Solidarity) (Phra Dhammapitaka (P.A. Payutto), 2002) ได้เป็นจุดเชื่อมโยงระหว่างบ้าน วัด และชุมชน สร้างการมี

ส่วนร่วม อีกทั้งเป็นการประยุกต์พุทธธรรมให้เกิดคุณค่าในวิถีปฏิบัติจริง “การเชื่อมโยงและการสร้างการมีส่วนร่วมในพื้นที่” พระพุทธศาสนาจึงยังคงคุณค่าในฐานะที่เป็นผู้นำทางการสืบสานประเพณีวัฒนธรรมทั้งระดับภูมิภาค และมีบทบาทการสร้างการมีส่วนร่วม และคุณค่าในระดับพื้นที่ได้

(2) มิติวิถีชีวิต จากกรณีศึกษาวัดพระแก้ว จังหวัดเชียงรายสะท้อนความกลมกลืนของความเชื่อท้องถิ่นและตำนานพระแก้วมรกตกับพัฒนาประวัติศาสตร์ภูมิภาค การดำรงรักษาและอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น และกรณีศึกษาองค์พระปฐมเจดีย์ที่มีตำนานท้องถิ่น คติพื้นบ้านเกี่ยวกับการแสดงความกตัญญูและบำเพ็ญบุญตามความเชื่อท้องถิ่นกับพระพุทธศาสนา เป็นต้น สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตที่เป็นรากฐานของชุมชนที่เชื่อมโยงการเป็นดินแดนชาวพุทธหรือการเป็นสุวรรณภูมิอย่างชัดเจน องค์ประกอบของสุวรรณภูมิวิถีที่สำคัญ ได้แก่ “ด้านการเป็นมхамงคลต้นแบบ” พื้นที่กรณีศึกษาจากการศึกษาครั้งนี้ได้สะท้อนให้เห็นความเป็นมงคลหลากหลายมิติ เช่น ศูนย์ปฏิบัติธรรมเบิกฟ้าธรรมมาศรม จังหวัดสุพรรณบุรี การนำเป้าหมาย “ชีวเกษม” ที่หมายถึงการเข้าถึงวิถีการดำเนินชีวิตที่เป็นเกษมเป็นเป้าหมายของศูนย์ปฏิบัติธรรม กรณีศึกษาของเครือข่ายจิตอาสาอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม และกรณีศึกษาพระปฐมเจดีย์นั้นได้ถือหลักมงคล 38 ประการเป็นแนวปฏิบัติให้กับพุทธศาสนิกชนที่ไปท่องเที่ยวและทำบุญเพื่อเป็น “สิริมงคล” เป็นเครื่องยืนยันถึงความเป็นมงคลต้นแบบของประเทศไทย “ด้านการอนุรักษ์และดำรงประเพณีวัฒนธรรม” พื้นที่มุ่งสู่การแสดงความนอบน้อมต่อหลักธรรมทั้งด้านปริยัติคือการศึกษาเล่าเรียนพุทธธรรม และการปฏิบัติคือการบูรณาการหลักธรรมมาเป็นวิถีปฏิบัติตามประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น ประเพณีการถวายผ้าองค์พระปฐมเจดีย์ ประเพณีบุญผ้าป่าบุญกฐิน หรือการถือเอาวันสำคัญของพระสงฆ์ที่เป็นที่เคารพบูชาเป็นวาระของการทำบุญ ประจำพื้นที่ เป็นต้น และ “ด้านปัญญาปฏิบัติที่สอดคล้องกับวิถี” จุดเด่นที่สอดคล้องกับวิถีปฏิบัติจริงหรือ “ประโยชน์ที่เป็นปัจจุบัน” คือการนำหลักธรรมมาเป็นเครื่องบำบัดทุกข์ สร้างดุลยภาพให้กับชีวิต เช่น “การเจริญสติแนวเคลื่อนไหว” ตามแนวของหลวงพ่อดำเนิน จิตตสุโข เพื่อเป็นกุศโลบายในการเรียนรู้สติผ่านอริยาบถเคลื่อนไหว และเรียนรู้ลักษณะ มิติความสุขและสุขภาวะขององค์กร การมีสติที่ดีจะเป็นพื้นฐานการสร้างปฏิสัมพันธ์ของสมาชิก การเข้าใจบทบาท ความเป็นองค์กรร่วมในวิถีการปฏิบัติงาน

(3) มิติการเสริมศักยภาพ พระพุทธศาสนา เชื่อว่าศักยภาพของมนุษย์จะสามารถพัฒนาให้เกิดคุณค่าสูงสุดได้ และการที่มนุษย์ฝึกฝนตนเองได้นับว่าเป็นผู้ประเสริฐ จากการศึกษาพบว่า คุณค่าที่สำคัญในมิติการเสริมศักยภาพ ได้แก่ “การมีแรงบันดาลใจและแรงแห่งความสำเร็จ” การกระทำกิจการงานหรือการอาชีพต้องเริ่มต้นด้วยความพอใจ ทั้งด้านการปฏิบัติที่ชอบธรรม ความเพียรทางใจที่ตรงศักยภาพตนเอง และประยุกต์ใช้ตามสถานการณ์ให้เกิดคุณค่าต่อตนเอง กรณีศึกษาการสร้างองค์พระปฐมเจดีย์ตามความเชื่อพื้นถิ่นคือการแสดงถึงความกตัญญูต่อบุพพการีของตนเอง และการสร้างเจดีย์คือการบูชาพระพุทธศาสนาที่เป็นมงคลชีวิตอันสูงสุด เป็นต้น การมุ่งเป้าหมายดังกล่าวคือพื้นฐานในการสร้างแรงบันดาลใจและแรงแห่งความสำเร็จ “ด้านความเป็นอัตลักษณ์ผ่านประเพณีและวิถีชีวิต” ความเป็นเอกลักษณ์ พร้อมกับการพัฒนาเพิ่มคุณค่าของความเป็นมนุษย์ด้วยความกตัญญูต่อบุคคลผู้มีคุณความดีหรืออุปการะต่อตน และกตัญญูต่อบุคคลผู้ได้บำเพ็ญคุณประโยชน์หรือมีคุณความดีเกื้อกูลแก่ส่วนรวม กรณีศึกษาวัดบางช้างเหนือได้ถือเอาคุณธรรมการดูแลเพื่อนมนุษย์เสมือนญาติ การได้สร้างกลุ่มและแนวทางการดูแลสมาชิกในชุมชนสะท้อนถึง “พรหมวิหาร

ธรรม”เชิงปฏิบัติ คือความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ และ “ด้านคุณค่าความเป็นมนุษย์ทั้งประโยชน์ปัจจุบันและโลกหน้า” หลักธรรมครอบคลุมมิติต่าง ๆ คือ “การครองตน” ได้แก่ ฆราวาสธรรม 4 (Virtues of Lay People) “การครองคน” ได้แก่ พรหมวิหาร 4 “การครองงาน” ได้แก่ อธิปัตถ 4 (Path of Accomplishment) และ “การเชื่อมสังคม” ได้แก่ สังคหวัตถุ 4 เป็นต้น ถือเป็นมาตรฐานการดำเนินชีวิตให้เกิดสันติสุข และได้สะท้อนถึงคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ การเป็นพลเมืองของโลกที่มีคุณค่า ดังนั้นการน้อมรับหลักธรรมเป็นวิถีปฏิบัติจะนำไปสู่สุขภาวะที่ดีและยั่งยืนได้

ผลลัพธ์การศึกษาซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาพระพุทธศาสนาในรูปแบบ “สุวรรณภูมิโมเดล” เพื่อสร้างคุณค่าในบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ในระดับพื้นที่ สามารถสรุปตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 การบูรณาการสุวรรณภูมิโมเดลสู่มิติคุณค่า ตื่นรู้ และยั่งยืนระดับพื้นที่

พุทธานุสตรระดับพื้นที่	การบูรณาการกับพระพุทธศาสนา	บทเรียนแนวปฏิบัติ เพื่อขับเคลื่อนสุวรรณภูมิโมเดล
มิติความสลับปะ	การบูรณาการตั้งอยู่บนพื้นฐานของศรัทธาต่อพระคุณทั้งสามของพระพุทธเจ้าทั้งด้านพระปัญญาคุณ พระกรุณาคุณ และพระวิสุทธิคุณได้ส่งผลให้เกิดกระบวนการหล่อหลอม (Socialization) และเป็นแนวปฏิบัติให้กับสังคมไทย	1. ทูนทางสังคม: วัดพระปฐมเจดีย์ วัดพระแก้ว จังหวัดเชียงราย การส่งเสริมเส้นทางไหว้พระธาตุ 9 จอมและพระธาตุดอยตุง เป็นการบูรณาการสู่มิติสร้างคุณค่าและรายได้ วัดป่า (อนุรักษ์ ผืนป่าให้อุดมสมบูรณ์ เป็นสลับปะต่อการปฏิบัติสมาธิภาวนา วิปัสสนาภาวนา) วัดบ้าน (สืบสานประเพณี สังคมสงเคราะห์ แหล่งเรียนรู้) 2. การเป็นศูนย์กลางความศรัทธา: วัดพระปฐมเจดีย์ วัดพระแก้ว แหล่งบ่มเพาะทั้งด้านปรีชาธรรม และศาสนกิจ 3. การเชื่อมโยงและสร้างการมีส่วนร่วม: พหุภาคีร่วมสนับสนุน เป็นศูนย์กลางการส่งเสริมพลังชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง
มิติวิถีชีวิต	แบบแผนการดำเนินชีวิตที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะพื้นที่ทั้งระดับการดำเนินชีวิตปัจจุบัน การเป็นอยู่ร่วมกันของชุมชน และระดับสังคมมีประเพณีและวัฒนธรรมที่แตกต่าง การยอมรับซึ่งกันและกัน และเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม วิถีแบบสายกลาง มุ่งความสงบสุข	1. มหามงคลต้นแบบ: ตามคติมงคล 38 ประการในพระพุทธศาสนา ทั้งสถานที่ และวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชนในพื้นที่ 2. การอนุรักษ์และธำรงประเพณีวัฒนธรรม: หลักธรรมในพระพุทธศาสนามีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับความเชื่อ และวิถีชีวิต 3. ปัญญาปฏิบัติที่สอดคล้องกับวิถีปฏิบัติจริง: จับต้องได้ และใช้ได้จริง เช่น สวัสดิการชุมชน การเป็นศูนย์กลางเผยแผ่ศาสนา เป็นต้น

มิติการเสริมสร้างศักยภาพ	พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างศักยภาพของมนุษย์ เชื่อว่า ศักยภาพของมนุษย์สามารถพัฒนาให้เกิดคุณค่าสูงสุดได้ และมนุษย์ที่ฝึกฝนตนเองได้นับว่าเป็นผู้ประเสริฐ	1. แร้งบันดาลใจทั้งระดับปัจเจก สังคม ประเทศ 2. ความเป็นอัตลักษณ์ที่สะท้อนผ่านประเพณีและวิถีการดำเนินชีวิต 3. คุณค่าความเป็นมนุษย์ ทั้งในแง่ประโยชน์ปัจจุบัน ประโยชน์โลกหน้า
---------------------------------	--	---

จากตารางที่ 1 คณะผู้วิจัยได้วางแนวทางออกแบบสุวรรณภูมิโมเดล โดยการบูรณาการพุทธานุสติที่กำหนดไว้ 3 ด้าน จากการสังเคราะห์ผลการวิจัยที่ค้นพบ แล้ววิเคราะห์สังเคราะห์ออกมาเป็นบทเรียนแนวปฏิบัติเพื่อขับเคลื่อนสุวรรณภูมิโมเดลระดับพื้นที่ต่อไป

1.2 การบูรณาการพุทธานุสติระดับภูมิภาค พุทธานุสติ ในงานวิจัยนี้ หมายถึง สถาบันพระพุทธศาสนาในประเทศไทย ที่ครอบคลุมถึง พระรัตนตรัย ศาสนวัตถุ ศาสนสถาน ศาสนิกชน ประเพณี วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์บอกเล่าที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ในการบูรณาการพุทธานุสติระดับภูมิภาคจากการศึกษาเชิงพื้นที่ตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรมพบว่าภูมิภาคมีการขับเคลื่อนอย่างเป็นธรรมชาติ ใช้มิติความเป็นชุมชนและ/หรือสังคมเป็นฐานในการขับเคลื่อน พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาหลักของสังคมไทย และแต่ละภูมิภาคมีความเป็นเอกลักษณ์ในวิถีการดำเนินชีวิต อีกทั้งการมีสถาบันหลักกล่าวคือ สถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เป็นเสาหลักให้กับสังคมไทยในภาพรวมได้เป็นเครื่องหล่อหลอมจิตวิญญาณ “การเป็นชาวพุทธ” ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของสังคมไทย ได้นำไปสู่ความเป็น “ดินแดนอารยสุวรรณภูมิวิถี” จากการศึกษาพบองค์ประกอบสำคัญ 5 ด้าน ดังนี้

(1) **มิตอดีต/ประวัติศาสตร์** แต่ละภูมิภาคของประเทศไทยมีความแตกต่างกันทั้งวิถีการดำเนินชีวิต ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ที่สั่งสมมาเป็นระยะเวลานาน พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาหลักในการดำเนินชีวิตของสังคมและมีพัฒนาการควบคู่กับประวัติศาสตร์ชนชาติไทย พระราชกรณียกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์ในฐานะองค์อุปถัมภ์พระพุทธศาสนาได้เป็นแบบอย่างให้พสกนิกรชาวไทยได้น้อมนำเป็นวิถีของตนเองด้วยหลักราชธรรมสำหรับพระมหากษัตริย์ได้เป็นแนวทางการบริหารบ้านเมืองที่ดี เช่น หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การเป็นผู้มีจิตอาสา “ปิดทองหลังพระ” เป็นต้น ทั้งหมดเป็นการบูรณาการพุทธานุสติที่สอดคล้องอยู่ในวิถีของสังคมไทย ในฐานะสถาบันศาสนาที่ควบคู่กับสถาบันชาติ และสถาบันพระมหากษัตริย์ ทั้งหมดได้เป็นพื้นฐานสังคมและวัฒนธรรมที่หล่อหลอมความเป็นไทยมาตั้งแต่อดีตสืบทอดถึงปัจจุบัน

(2) **มิติปัจจุบัน/อนาคต** การพัฒนาในด้านจิตใจ เป็นการฝึกอบรมจิตใจ ให้เข้มแข็งมั่นคงเจริญอกงามด้วยคุณธรรมทั้งหลายเป็นจุดที่สร้างความเข้มแข็งในความเป็นอัตลักษณ์และเป็นต้นทุนทางสังคม ได้แก่ พื้นฐานทางจิตใจ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา นับว่าเป็นเครื่องหล่อหลอมและสร้างเอกลักษณ์ความเป็นไทย คุณธรรมการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ส่งผลให้คนไทยเป็นคนยิ้มง่าย เป็นกัลยาณมิตร เป็นที่ประทับใจของผู้มาเยือน ความเป็นปัจจุบันและอนาคตตามแนวทางการบูรณาการพุทธานุสติระดับภูมิภาคนี้ ตั้งอยู่บนอัตลักษณ์และทุนทางสังคมที่เป็นจุดแข็งของชุมชนและเอกลักษณ์แต่ละภูมิภาค สามารถสร้างสรรค์และเพิ่มคุณค่าให้กับต้นทุน

ให้สอดคล้องกับความต้องการปัจจุบัน เช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การพัฒนาสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่เชื่อมโยงกับวิถีความเป็นไทยและความเป็นชาวพุทธ เป็นต้น

(3) **มิติความพอเพียง** บนวิถีความพอเพียงเป็นแนวคิดพื้นฐานตามแนวทางพระพุทธศาสนาที่เน้นให้สร้างสมดุลชีวิตแบบ “สายกลาง” หรือมีขณธรรมทุกระดับ สังคมไทยมีความคุ้นเคยกับวิถีความพอเพียงทั้งจากบริบทและวิถีการดำเนินชีวิตที่ส่งต่อมาแบบรุ่นต่อรุ่น และนอกจากนี้แล้วพระราชจริยวัตรของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ได้ทรงพระราชทานให้กับพสกนิกรชาวไทยทั้งมิติ พอประมาณ ความมีเหตุผล ภูมิคุ้มกัน และ 2 เงื่อนไขคือความรู้ และคุณธรรม ได้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีปฏิบัติชาวพุทธในปัจจุบัน ความพอเพียงจึงเป็นคุณธรรมที่สอดคล้องกับการบูรณาการพุทธานุสติของสังคมไทย

(4) **มิติจิตอาสา** พื้นฐานของการอบรมสั่งสอนรู้จักการให้ทานเสียสละสิ่งของเพื่อเกื้อกูลให้ผู้อื่นได้โอกาสกว่าตนเองหรือร่วมสละสิ่งของเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม การถ้อยที่ถ้อยอาศัยสร้างสัมพันธภาพการทำบุญตามวาระตามปฏิทินวัฒนธรรมท้องถิ่น หรือวาระสำคัญของชีวิตอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ทั้งหมดเป็นพื้นฐานจากหลักสังคหวัตถุ 4 ตามแนวพระพุทธศาสนา และเป็นแนวทางการสร้างสันติสุขในชีวิตประจำวัน

(5) **มิติสังคมและวัฒนธรรม** บทบาท “บ้าน วัด และวัง” (สถาบันพระมหากษัตริย์) นับว่าเป็นฐานรากที่หล่อหลอมความเป็นสังคมไทยได้อย่างกลมกลืน และสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับพลวัตรของโลกได้อย่างดีในวิถีของ “บ้าน” แต่ละภูมิภาคมีความเชื่อที่เป็นเฉพาะของท้องถิ่น มีขนบธรรมเนียมที่สอดคล้องกับวิถีการทำกิน เป็นเอกลักษณ์และตัวตนของคนไทย บทบาทของ “วัด” โดยเฉพาะพุทธธรรมเป็นทั้งวิถีการคิดและวิถีการปฏิบัติที่สอดคล้องกับสังคมไทย และ “วัง” เป็นสถาบันหลักในการประสานความเป็นสังคมไทยให้สามารถดำรงสังคมและวัฒนธรรมให้มีแนวปฏิบัติที่เป็นแบบแผน และดำรงอยู่จนถึงปัจจุบัน ผลลัพธ์การศึกษาซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาพระพุทธศาสนาในรูปแบบ “สุวรรณภูมิโมเดล” เพื่อสร้างคุณค่าในบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ในระดับภูมิภาค สามารถสรุปตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 การพัฒนารูปแบบสุวรรณภูมิโมเดล ภายใต้คุณค่า ตันรู้ และยั่งยืนระดับภูมิภาค

พุทธานุสตรระดับภูมิภาค	การบูรณาการกับพระพุทธศาสนา	บทเรียนแนวปฏิบัติเพื่อขับเคลื่อนสุวรรณภูมิโมเดล
มิติอดีต/ ประวัติศาสตร์	ประวัติศาสตร์ชาติไทยและพัฒนาการพระพุทธศาสนาที่สะท้อนความเจริญรุ่งเรือง เป็นแหล่งยึดเหนี่ยวจิตใจ และสร้างเอกลักษณ์ให้กับชนชาติไทย	1.ประวัติศาสตร์เชื่อมราชวงศ์ ทั้งระดับภูมิภาคและระดับชาติส่วนกลาง 2.จิตอาสา/หัวใจพระโพธิสัตว์ มีหลักธรรมเป็นพื้นฐานจิตอาสา และบำเพ็ญบุญ
มิติปัจจุบัน/อนาคต	การพัฒนาในด้านจิตใจ เป็นการฝึกอบรมจิตใจ ให้เข้มแข็งมั่นคงเจริญอกงามด้วยคุณธรรมทั้งหลายเป็นจุดที่สร้างความเข้มแข็งในความเป็นอัตลักษณ์และเป็นต้นทุนทางสังคม	1.ด้านจิตใจ: สร้างเอกลักษณ์ความเป็นไทย ยิ้มง่าย เอื้อเฟื้อ และเป็นกัลยาณมิตร 2.ความเป็นอัตลักษณ์และทุนสังคม: ทุกระดับ ตั้งแต่ปัจเจก ครอบครัว สังคม 3.การท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์: มีการต่อยอดเพื่อสร้างมูลค่า

		4.เศรษฐกิจพอเพียง: เป็นแนวปฏิบัติที่สร้างสมดุลชีวิต
มิติความพอเพียง	มีวัฒนธรรมหรือหลักสายกลางของพุทธศาสนาเป็นแนวปฏิบัติให้กับสังคมไทย วิถีการดำเนินชีวิตมุ่งสร้างสมดุลชีวิตทุกระดับ	1.สะอาด: มุ่งภารกิจและการดำเนินชีวิตตามเบญจศีล และความพอเพียง 2.สะดวก: รู้จักปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์และอัตราภาพของตนเอง 3.สงบ: ไม่เบียดเบียน การเอื้อเฟื้อ
มิติจิตอาสา	มุ่งเกื้อกูลให้กับสังคมรอบข้างหล่อหลอมให้ศาสนิกชนมีจิตเอื้อเฟื้อทั้งระดับปัจจุบันและภาคหน้า	1.ประโยชน์เกื้อกูลปัจจุบัน 2.ประโยชน์เบื้องหน้า 3.ประโยชน์สูงสุด
มิติสังคมและวัฒนธรรม	บทบาท “บ้าน วัด และวัง” (สถาบันพระมหากษัตริย์) เป็นฐานรากที่หล่อหลอมความเป็นสังคมไทยได้อย่างกลมกลืน และสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับพลวัตของโลก	1. ประเพณีและวัฒนธรรม 2.การศึกษา(ปริญญิต) พุทธบูรณาการกับสหศาสตร์ วิทยาการสมัยใหม่ การตีความพุทธธรรมให้เข้ากับบริบทสมัยใหม่ การนำพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ให้สมสมัย 3.สมาธิภาวนา และวิปัสสนาภาวนา

จากตารางที่ 2 คณะผู้วิจัยได้วางแนวทางออกแบบสุวรรณภูมิโมเดล โดยการบูรณาการพุทธานุสติที่กำหนดไว้ 5 ด้าน จากการสังเคราะห์ผลการวิจัยที่ค้นพบ แล้ววิเคราะห์สังเคราะห์ออกมาเป็นบทเรียนแนวปฏิบัติเพื่อขับเคลื่อนสุวรรณภูมิโมเดลในระดับภูมิภาคต่อไป

2. พัฒนาข้อเสนอแนะรูปแบบสุวรรณภูมิโมเดลที่สร้างคุณค่าในบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมตามแบบพุทธอารยสุวรรณภูมิวิถี

จากการศึกษาพบว่ารูปแบบของสุวรรณภูมิโมเดลที่สร้างคุณค่าในบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมได้สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางการพัฒนารูปแบบ “พุทธอารยสุวรรณภูมิวิถี” (Buddhist Suvarnabhumi Civilization) ซึ่งเป็นแนวทางการสร้างสรรค์อารยธรรมสุวรรณภูมิด้วยพุทธมงคล เป็นข้อเสนอแนะรูปแบบสำหรับนโยบาย และแนวทางการพัฒนาศาสตร์ของประเทศในมิติศาสนาบูรณาการกับเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ในดินแดนสุวรรณภูมิในบริบทของประเทศไทย พุทธอารยสุวรรณภูมิเป็นทั้ง “เป้าหมาย” และ “กระบวนการ” ขับเคลื่อนเชิงพัฒนา ประกอบด้วย 7 มิติ ดังนี้

1. Buddhist Ecology: พุทธอารยวิถีเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี (Well Being Living) การมีระบบนิเวศที่สามารถหล่อเลี้ยงจิตวิญญาณให้มีพลัง การบริหารจัดการพื้นที่วัด พื้นที่ทางพระพุทธศาสนาให้มีสภาพที่สะท้อนความสะอาด ความสว่าง และความสงบร่มเย็น เป็นที่พึ่ง เอื้อประโยชน์ และความสุขให้แก่ประชาชน เพราะประเทศไทยที่มีต้นทุนทางสถาบันพระพุทธศาสนาที่มีมิติความสลับปะยะ มิติวิถีชีวิต และมิติการเสริมสร้างศักยภาพ

2. Buddhist Sociology: พุทธอารยวิถีเพื่อสังคมปลอดภัย (Secured Living) การส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องด้วยพระพุทธศาสนาที่เห็นว่ามีคุณค่า มีความโดดเด่น มีศักยภาพที่จะเอื้อประโยชน์ต่อสังคมประเทศชาติ ที่ดำเนินอยู่เป็นวิถีอยู่แล้วนำมาพัฒนาเป็นที่ประจักษ์ การสร้างระบบ และกลไกนำต้นทุนทาง

วัฒนธรรมในพระพุทธศาสนาสามารถพัฒนาสังคมไทย บนพื้นฐานที่ประเทศไทยมีต้นทุนทางพระพุทธศาสนาที่ยึดโยงกับวิถีชีวิตของพุทธศาสนิกชน

3. Buddhist Cognition: พุทธอารยวิถีเพื่อเสริมพลังความคิด (Creative Living) ส่งเสริมการสร้างสรรค์นวัตกรรมโดยการบูรณาการนำพุทธธรรมมาปรับให้เป็นวิถีชีวิตจริง สามารถปฏิบัติได้ การบูรณาการพุทธธรรมกับวิทยาการสมัยใหม่ให้สามารถแก้ปัญหาสังคมปัจจุบันได้ ท้นสถานการณ์และประยุกต์ได้ในมิติที่หลากหลาย บนพื้นฐานของมิติเสริมสร้างศักยภาพ ที่พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างศักยภาพของมนุษย์ เชื่อว่าศักยภาพของมนุษย์สามารถพัฒนาให้เกิดคุณค่าสูงสุดได้ และมนุษย์ที่ฝึกฝนตนเองได้นับว่าเป็นผู้ประเสริฐ

4. Noble Confidence: พุทธอารยวิถีเพื่อสร้างความเชื่อมั่น (Worshipful Living) มุ่งพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการบูรณาการสหศาสตร์ เพื่อพัฒนาและแก้ปัญหาต่าง ๆ ของสังคม โดยส่งเสริมให้เป็นแหล่งส่งเสริมวัฒนธรรมร่วมและเศรษฐกิจร่วมกับกลุ่มประเทศอาเซียน บนพื้นฐานต้นทุนทางมิตอดิต/ประวัติศาสตร์ ที่ประวัติศาสตร์ชาติไทยและพัฒนการพระพุทธศาสนาที่สะท้อนความเจริญรุ่งเรือง เป็นแหล่งยึดเหนี่ยวจิตใจและสร้างเอกลักษณ์ให้กับชนชาติไทย รวมทั้งมิติปัจจุบัน/อนาคต ที่ประเทศไทยมีพระพุทธศาสนาเป็นแหล่งพัฒนาในด้านจิตใจ เป็นการฝึกอบรมจิตใจ ให้เข้มแข็งมั่นคงเจริญงอกงามด้วยคุณธรรมทั้งหลายเป็นจุดที่สร้างความเข้มแข็งในความเป็นอัตลักษณ์และเป็นต้นทุนทางสังคม และบนพื้นฐานมิติสังคมและวัฒนธรรม ที่ประเทศไทยมีบทบาทของ “บ้าน วัด และวัง” (สถาบันพระมหากษัตริย์) เป็นฐานรากที่หล่อหลอมความเป็นสังคมไทยได้อย่างกลมกลืน และสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับพลวัตของโลก

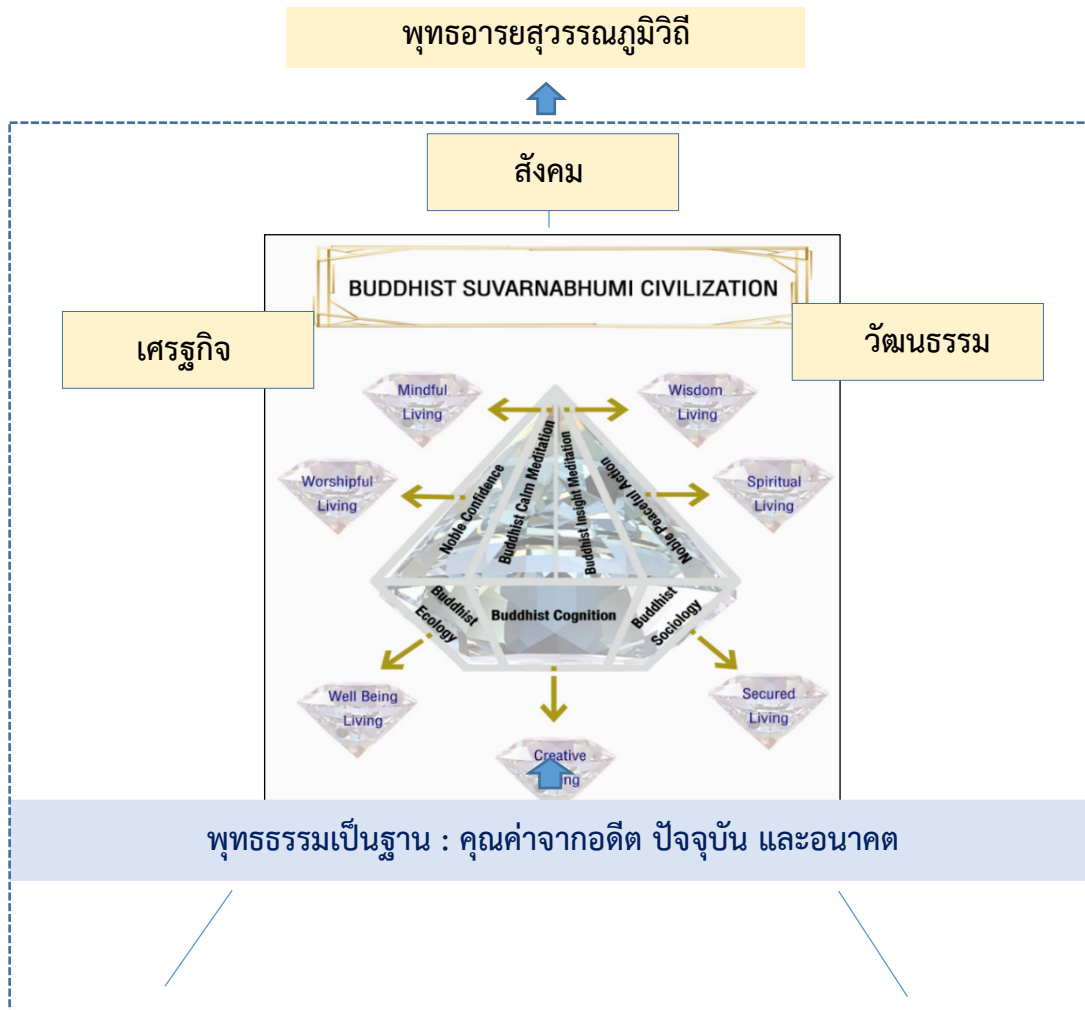
5. Noble Peaceful Action: พุทธอารยวิถีเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิตที่ดี (Spiritual Living) การปลูกฝังให้ผู้คนบำเพ็ญตนเพื่อความสุขต่อผู้อื่นและสังคม ความมีจิตอาสาคือผู้มีหัวใจจดจ่อพระโพธิสัตว์ ที่มีความเมตตากรุณาต่อเพื่อนมนุษย์และสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นสังคมแห่งความเอื้ออาทรช่วยเหลือกันและกัน ส่งเสริมหลักการในการสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศอื่นๆ บนพื้นฐานแห่งมิตอดิต/ประวัติศาสตร์ มิติจิตอาสาเมตตาความพอเพียง ที่ประเทศไทยมีพระพุทธศาสนาเป็นแหล่งบ่มเพาะมิติเหล่านี้มายาวนาน

6. Buddhist Calm Meditation: พุทธอารยวิถีเพื่อเสริมให้มีพลังจิตปราดเปรียว (Mindful Living) มุ่งเสริมสุขภาวะทางจิต และความเข้มแข็งจากภายในโดยการสร้างประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาโลกโดยเน้นที่ศูนย์กลางการปฏิบัติสมาธิภาวนาแห่งโลกใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์สุขภาพเข้ามาบูรณาการ บนพื้นฐานมิติสังคมและวัฒนธรรม ที่ให้ความสำคัญต่อการศึกษา (ปริยัติ) พุทธบูรณาการกับสหศาสตร์ วิทยาการสมัยใหม่ การตีความพุทธธรรมให้เข้ากับบริบทสมัยใหม่ การนำพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ให้สมสมัย โดยใช้สมาธิภาวนา และวิปัสสนาภาวนา เป็นหลักฝึกหัดจิตใจและสติปัญญา

7. Buddhist Insight Mediation: พุทธอารยวิถีเพื่อเสริมให้เกิดปัญญาจัดสมดุลชีวิต (Wisdom Living) ส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักวิปัสสนาภาวนาต่อยอดจากสมาธิภาวนาเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันชีวิตในการที่ต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ ในการดำเนินชีวิต ความทุกข์ที่เกิดจากปัญหาต่างๆ และพัฒนาไปสู่ความสงบ สันติสุข บนพื้นฐานแห่งมิติตามสัจจะ มิติจิตอาสา และมิติสังคมและวัฒนธรรม ที่พระพุทธศาสนาได้สร้างคุณูปการไว้ให้ประเทศไทยมาอย่างยาวนานเป็นต้นทุนเดิม

สรุปได้ว่า ในด้านเป้าหมายผลการศึกษาทั้ง 7 มิติสามารถจะพัฒนาเป็นเป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนและสังคม เป็นการนำหลักพุทธธรรมเป็นฐานของการพัฒนามิติต่างๆ ในด้านกระบวนการ ผลการศึกษานี้สามารถจะพัฒนาเป็นโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิต สังคมวัฒนธรรม และศักยภาพความพร้อมของชุมชน หน่วยงาน หรือองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้

องค์ความรู้ใหม่

แผนภาพที่ 2 สะท้อนองค์ความรู้ใหม่จากการศึกษา

ที่มา: สรุป สังเคราะห์ และพัฒนาโดยคณะผู้วิจัย

การศึกษาครั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่มีพัฒนาการมาอย่างยาวนานในดินแดนสุวรรณภูมิและในประเทศไทย เชื่อมโยงวิถีการดำเนินชีวิตในทุกๆ มิติ และเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างสังคมให้เกิดความสงบ ร่มเย็น และเกิดความสุข การศึกษาครั้งนี้ได้แสดงให้เห็นว่าพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะ “หลักพุทธธรรม” เป็นรากฐานของการพัฒนาคุณภาพชีวิตตั้งแต่อดีตที่ผ่านมา ในปัจจุบันซึ่งยังคง

เป็นหลักธรรมสำคัญปรากฏทั้งตามกฎหมายและนโยบายการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ และยังแสดงให้เห็นว่า ในอนาคตก็จำเป็นอย่างยิ่งที่จะมีหลักพุทธธรรมเพื่อกำหนดดำเนินชีวิตท่ามกลางยุคสมัยที่ปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา หลักพุทธธรรมจะหนุนเสริมมิติเศรษฐกิจ มิติสังคม และมิติวัฒนธรรม ให้ขับเคลื่อนอย่างสมดุลและมุ่งสู่ความสุขของสังคม เป็นการย้ำถึงความเป็น “พุทธายะสุวรรณภูมิวิถี” ว่าเป็นคุณค่าของสังคมไทย และทุกภูมิภาคที่นำหลักธรรมทางพุทธศาสนาเป็นแนวทางการดำเนินชีวิต ดังคณะผู้วิจัยได้สรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ของการศึกษา ตามแผนภาพที่ 2

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาและได้ข้อค้นพบที่ทางคณะผู้วิจัยได้ออกแบบรูปแบบการพัฒนาภายใต้ชื่อ “พุทธอารย-สุวรรณภูมิวิถี” เพื่อเสนอนโยบายพัฒนาพุทธศาสตร์ โดยนำต้นทุนทางพระพุทธศาสนาที่ฝังรากลึกในดินแดนสุวรรณภูมิในส่วนของประเทศไทยมาเสริมสร้างความเจริญในมิติเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ให้ความสำคัญการพัฒนาคนให้เป็นผู้ที่มีจิตใจสงบ สามารถเผชิญกับความทุกข์ ความเครียด และแก้ไขปัญหาต่างๆ อย่างมีสติปัญญา มีภูมิคุ้มกันต่อปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากผลกระทบจากการพัฒนาวัตถุและเทคโนโลยี สร้างประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการปฏิบัติสมาธิภาวนาและวิปัสสนาภาวนา ส่งเสริมการจัดการศึกษาพุทธบูรณาการกับสหศาสตร์ตามแบบวิทยาการสมัยใหม่อย่างไม่หยุดนิ่งโดยอาศัยต้นทุนในด้านสถานที่ สภาพแวดล้อม ครูผู้สอน และประวัติศาสตร์แห่งวิถีนี้ที่สืบทอดกันมายาวนาน พร้อมกับส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องด้วยพระพุทธศาสนาที่เห็นว่ามีค่าสำคัญ มีความโดดเด่น มีศักยภาพที่จะเอื้อประโยชน์ต่อสังคมประเทศชาติ ที่ดำเนินอยู่เป็นวิถีอยู่แล้วนำมาส่งเสริมให้เป็นที่ประจักษ์ โดยยึดหลักความร่วมมือกันอย่างเข้มแข็ง จริงใจ มีอุดมการณ์ร่วมกันระหว่าง วัด บ้าน รัฐ ภายใต้ร่มบารมีโพธิสมภารของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ โดยอาศัยจุดแข็งที่ประเทศไทยมีอยู่หลายประการ อาทิ พุทธธรรม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วัดในพุทธศาสนาจำนวนหลายหมื่นวัด ทั้งวัดในเมือง และวัดในป่า พระสงฆ์ที่มีสัมมาปฏิบัติที่พร้อมด้วยความรู้ความสามารถ อาหารการกินแบบเกษตรอินทรีย์ อัยยาศัยไมตรีจิตของผู้คน การตั้งอยู่ในภูมิภาคที่เหมาะสมในแง่การคมนาคมระหว่างประเทศและนานาชาติ และเหมาะสมในแง่มีภัยทางธรรมชาติน้อย เป็นต้น

การดำเนินการให้พระพุทธศาสนาในนามสุวรรณภูมิโมเดลให้ได้รับการยอมรับของประชาคมโลกและประชาคมอาเซียน โดยการสร้างจิตสำนึกในความเป็นเจ้าของในพระพุทธศาสนาและสุวรรณภูมิ ส่งเสริมการประกอบประเพณี พิธีต่างๆ ทางศาสนา อนุรักษ์ สืบสาน การปฏิบัติตามพระธรรมคำสอนโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือการปฏิบัติสมาธิภาวนา และวิปัสสนาภาวนา สร้างพระพุทธศาสนาต้นแบบอย่างวัดป่านานาชาติ เช่น วัดป่าสวนโมกข์ วัดป่าสุคะโต ไร่เชิญตะวัน เป็นต้น รองรับการมาปฏิบัติธรรมของผู้คนในอาเซียนและทั่วโลก สร้างพระสงฆ์ต้นแบบนักปฏิบัติ บุคคลที่เป็นแบบอย่าง ในการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ และนักวิชาการที่โดดเด่นให้มากขึ้น สร้างโมเดลการพัฒนาตามแนวพุทธ สร้างจิตสำนึกว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาส่งเสริมสันติภาพ ไม่สร้างความขัดแย้งใดๆ และปลอดจากอคติทางการเมือง พัฒนาคนไทยทุกคน ให้ปฏิบัติตามหลักศีล 5 เป็นพื้นฐาน ทำงานและปฏิบัติธรรมต้องอยู่บนการทำจริงไม่ใช่เป็นแค่พิธี และสร้างประเทศไทยให้เป็น

ศูนย์กลางพระพุทธศาสนาโลก ศูนย์กลางการปฏิบัติสมาธิภาวนาแห่งโลก ศูนย์กลางการใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาบูรณาการกับสหศาสตร์ ศูนย์กลางสร้างสันติภาพโลกตามหลักพุทธธรรม พัฒนาเศรษฐกิจแนวพุทธ ในนามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาคนพัฒนาประเทศ การธำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีที่เชื่อมโยงกับพระพุทธศาสนา นำต้นทุนทางพระพุทธศาสนา เช่น วัดวาอาราม ที่ดิน บุคลากร หลักธรรม ในพระพุทธศาสนาของประเทศนั้นๆ มาใช้ประโยชน์ทุกมิติอย่างจริงจัง พระพุทธศาสนาในประเทศไทยและพม่ามีความโดดเด่นคือการเน้นการฝึกจิตโดยมีสติและสมาธิเป็นฐานเป็นจุดแข็งที่ต้องร่วมมือกัน และเสริมด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรอินทรีย์ โดยส่งเสริมการเป็นเครือข่ายให้ปรากฏชัด ชาวพุทธทุกประเทศในพื้นที่สุวรรณภูมิ คือ ไทย ลาว พม่า และกัมพูชา ต้องสร้างคุณค่าทางพระพุทธศาสนาให้เกิดขึ้น และพิสูจน์ให้ประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียนและทั่วโลกให้ประจักษ์ถึงคุณค่าของพุทธธรรมด้วยตนเอง ทั้งนี้เพื่อสร้างจุดศรัทธาให้แก่ชาวอาเซียนอื่นๆ และชาวโลกได้มาเยือน มารับประสบการณ์อันยอดเยี่ยมที่หาได้ยากในที่อื่นๆ เพื่อความเป็นมงคลแก่ชีวิต สมกับเป็นดินแดนมหามงคลสุวรรณภูมิ ดังที่ได้อภิปรายมานี้ สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง ความมั่นคงของพระพุทธศาสนาในสังคมไทยปัจจุบัน (Watana et al. 2018) ที่เสนอแนะให้สถาบันพระพุทธศาสนาในสังคมไทยได้รักษา พัฒนา ต่อยอด ด้านศาสนบุคคล ศาสนธรรม ศาสนพิธี และศาสนวัตถุ ให้ทันสมัยสามารถเป็นที่พึ่งของชุมชน สังคม ประเทศ เป็นต้น อันจะทำให้พระพุทธศาสนามีความมั่นคงและยั่งยืนสืบไป และสอดคล้องกับ Israngul Na Ayuthaya, and Dhammapiya (2016) ที่ได้กล่าวว่าการพัฒนาต้องคำนึงถึงองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ วัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม อย่างเป็นองค์รวม (Holistic) สะท้อนให้เห็นได้ว่ารูปแบบที่ถ่ายทอดคุณค่าของพระพุทธศาสนา และความเชื่อมโยงกับลักษณะทางภูมิศาสตร์ การตั้งถิ่นฐาน และวัฒนธรรม ในเชิงพื้นที่ และเวลา (Space and Time) ในพื้นที่สุวรรณภูมิ ได้รับการยึดถือเป็นแนวทางและเป็นมาตรฐานสำหรับความประพฤติการบำเพ็ญกิจหน้าที่ และการดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทยทุกระดับ ทั้งสถาบันพระมหากษัตริย์ ภาครัฐองค์กร และประชาชนทั่วไป เป็นการยืนยันถึงความสำคัญของพระพุทธศาสนาว่าเป็นพื้นฐานสำคัญให้คนไทยได้อบรมตนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบและนำไปสู่การสร้างสังคมศานติสุขได้ (Watana et al. 2021)

สรุป

จากข้อค้นพบสามารถสรุปได้ว่า พระพุทธศาสนาได้สร้างคุณค่าในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในพื้นที่ตามเส้นทางทั้งสี่ ทำให้พื้นที่เหล่านี้เป็นพื้นที่ตัวอย่างในการบูรณาการพุทธานุสติระดับพื้นที่ โดยมีปัจจัยพื้นฐานสำคัญ 3 มิติ ได้แก่ มิติสภาพยะ คือเป็นพื้นที่ที่มีความพร้อมด้วย ทุนทางสังคมและวัฒนธรรม มีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กันเป็นอย่างดีกับประวัติศาสตร์ทางพระพุทธศาสนา การเป็นศูนย์กลางศรัทธาระดับพื้นที่ ของวัดต่างๆ มีการเชื่อมโยงและการสร้างการมีส่วนร่วมในระดับพื้นที่ มิติวิถีชีวิต พระพุทธศาสนาได้ฝึกฝนให้ชีวิตดำเนินไปอย่างมีเป้าหมาย มีความสุข มีสติในการดำเนินชีวิต มีหลักที่พึ่งทางจิตใจ และ มิติการเสริมศักยภาพ พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับการให้การศึกษา (สิกขา) มนุษย์ โดยเชื่อว่ามนุษย์มีศักยภาพที่สามารถพัฒนาให้เกิดคุณค่าสูงสุดได้ และการศึกษาแล้วยังค้นพบว่า พื้นที่เหล่านี้สามารถบูรณาการพุทธานุสติระดับภูมิภาค หรือเป็น พุทธานุสติในระดับสุวรรณภูมิ กล่าวคือ การเป็นพื้นที่อาศัยหรือการได้มาเยือนในดินแดนสุวรรณภูมิ คือ

ประเทศไทย ย่อมได้ประสบการณ์ อันยอดเยี่ยมในการเห็น การฟัง การได้ศึกษาพุทธอารยสุวรรณภูมิวิถีจะส่งเสริมให้ประสบความสำเร็จและความสุขของชีวิตได้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงองค์ประกอบสำคัญ 5 ด้าน คือ มิติอดีต/ประวัติศาสตร์ เป็นการสะท้อนถึงพัฒนาการสังคมและวัฒนธรรมที่มีพุทธธรรมเป็นฐานรากและความเป็นเอกลักษณ์ความเป็นไทย และเป็นสุวรรณภูมิวิถีในประเทศไทย มิติปัจจุบันและอนาคต สะท้อนมิติการพัฒนาทั้งปัจจุบันและอนาคตบนฐานพุทธธรรม ประชาชนมีคุณธรรมนำชีวิต มีความสามารถ มีความเชี่ยวชาญ เอื้อต่อการส่งเสริมศักยภาพ ก่อให้เกิดนวัตกรรมที่สร้างมูลค่า การเป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นต้น มิติความพอเพียง สะท้อนถึงวิถีการดำเนินชีวิตแบบ “สายกลาง” พุทธธรรมเป็นพื้นฐานการสร้างสังคมที่เข้มแข็ง และสุขภาวะที่ดี มิติจิตอาสา เป็นทั้งแนวคิดพื้นฐานและวิถีปฏิบัติที่สอดคล้องกับสังคมปัจจุบันที่ต้องรับมือและแก้วิกฤตเมื่อสังคมเผชิญปัญหาาร่วมกันและต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน และ มิติสังคมและวัฒนธรรม พุทธธรรมมีบทบาทสำคัญในการเสริมให้บ้าน วัด วัง (สถาบันพระมหากษัตริย์) ในการหล่อหลอมความเป็นไทยได้อย่างสมบูรณ์และเกิดความยั่งยืน

ดังนั้นการนำต้นทุนทางพระพุทธศาสนาในมิติเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม มาพัฒนาประเทศเพื่อสร้างคุณค่าในมิติเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสังคมให้ยั่งยืนยิ่งขึ้น ตามรูปแบบ “สุวรรณภูมิโมเดล” ภายใต้ชื่อว่า “Buddhist Suvarnabhumi Civilization (พุทธอารยสุวรรณภูมิวิถี)” ที่ประกอบด้วยมิติทั้ง 7 เป็นโมเดลสำหรับการวางนโยบายในการสร้างเขตพื้นที่สุวรรณภูมิภายใต้บริบทพระพุทธศาสนาในฐานะรากฐานทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้และที่จับต้องไม่ได้ จึงเป็นความท้าทายใหม่ที่รอการรื้อฟื้นภูมิปัญญาพระพุทธศาสนาที่ฝังรากลึกในดินแดนสุวรรณภูมิมาเป็นฐานในการพัฒนาส่งเสริมให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยประเทศไทยเป็นประเทศนำร่องจากนั้นขยายการพัฒนาไปสู่ระดับภูมิภาคอาเซียนที่มีฐานแห่งภูมิปัญญาพระพุทธศาสนาที่คล้ายคลึงกันต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 สถาบันการศึกษาและองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ควรนำผลการศึกษาพัฒนาการของสุวรรณภูมิเชิงพื้นที่ ในมิติของคุณค่าของพระพุทธศาสนาที่มีต่อเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม จากอดีตสู่ปัจจุบันและอนาคต และสุวรรณภูมิโมเดลที่สร้างคุณค่าในบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมตามแบบพุทธอารยสุวรรณภูมิวิถี นี้ ไปพัฒนาให้เกิดคุณค่า มูลค่า ในแง่เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุรูปแบบการเสริมสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในบริบทสังคมสยามสุวรรณภูมิปัจจุบัน

2.2 ควรศึกษาพัฒนาโมเดลเชิงข้ามวัฒนธรรมอารยสุวรรณภูมิวิถี ภายใต้ศูนย์การเรียนรู้ประเทศไทย และเครือข่ายอาเซียนศึกษาในบริบท ความงาม ความรัก ภารดรภาพ และการเข้าสู่สันติภาพ

2.3 ควรศึกษาประสิทธิภาพการพัฒนารูปแบบการสร้างคุณค่า “สุวรรณภูมิโมเดลเชิงพุทธบูรณาการ” ผ่านพื้นที่กรณีศึกษาทั่วทุกภาคของประเทศไทย เพื่อวิจัยเชิงทดลองและวิจัยเชิงปฏิบัติการอันจะเอื้อต่อการสร้างเครื่องมือวัดเกณฑ์มาตรฐาน

References

- Department of Religious Affairs, Ministry of Culture. (2017). *Moral Community Management Guidelines and Empowerment by the Power of “BoWon”*. Bangkok: MCU Press.
- Institute for Population and Social Research, Mahidol University. (2019). *Thai Health 2019: Social Media Thai Well-being in Social World*. Nakhon Pathom: Institute for Population and Social Research, Mahidol University.
- Israngul Na Ayuthaya, J., & Dhammapiya, P. (2016). *Following Father's Footsteps of Sufficient Life to Sustainable Development*. (14th ed.). Bangkok: Pimsiripattana.
- Office of the National Economic and Social Development Council, Office of the Prime Minister. (2017). *The Twelfth National Economic and Social Development Plan (2017-2021)*. Retrieved March 20, 2019, from https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422
- Office of the Secretary of the National Strategy Committee, Office of the National Economic and Social Development Council, Office of the Prime Minister. (2018). *National Strategy 2018 – 2037*. Retrieved March 20, 2019, from https://www.nesdc.go.th/download/document/SAC/NS_PlanOct2018.pdf
- Phra Dhammapitaka (P.A. Payutto). (2002). *Dictionary of Buddhism*. (11st ed.). Bangkok: Sahadhammik Press.
- Phra Bhramagunabhorn (P.A. Payutto). (2013). *Importance of Buddhism as the National Religion of Thailand*. (19th ed.). Bangkok: Thammasapa Press.
- Pongpanich, B. (2020). *Buddhism and Trade Rout in Suvarnabhimi Tera Incognita*. Retrieved January 25, 2021, from https://www.silpa-mag.com/on-view/art-and-culture-club/article_44638
- Senanarong, A. (2015). *“Sufficiency Economy” along the Royal Initiative*. Bangkok: Office of the Board of Directors Special to coordinate projects due to the Royal Initiative (OFFICE OF THE NEA).
- Thailand Sustainable Development Foundation. (2017). *Sufficiency for Sustainability*. Bangkok: Thailand Sustainable Development Foundation.

- Thinapong, S. et al. (2019). *Suvarnabhumi Terra Incognita*. Bangkok: Geo-Informatics and Space Technology Development Agency (Public Organization).
- Wasi, P. (2004). *Development Requires a Culture*. (3rd ed.). Bangkok: Moh-Chao-Ban Publishing House.
- Watana, S. et al. (2018). *The Stability of Buddhism in the Modern Thai Society* (Research Report). Department of Religious Affairs, Ministry of Culture.
- Watana, S. et al. (2021). Buddhism and Thais' Way of Life in Suvarnabhumi. *Journal of MCU Peace Studies*, 9(3), 950-964.
- Wongyai, V. (2019). *Volunteer*. Retrieved February 10, 2019, from <http://www.curriculumandlearning.com>